

Nr 83.

Ankom till riksdagens kansli den 4 juni 1935 kl. 12 m.

Memorial, angående pension åt f. d. bankosekreteraren E. G. Langborg.

I en till bankoutskottet ställd, till fullmäktige i riksbanken ingiven och av fullmäktige med eget yttrande överlämnad ansökning, dagtecknad den 9 januari 1935, har f. d. bankosekreteraren Edvard Gabriel Langborg gjort framställning om pension eller understöd.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Langborg är född den 8 augusti 1868 och alltså den 8 augusti 1935 uppnår en ålder av 67 år; att han den 27 april 1891 antogs till e. o. notarie i Svea hovrätt; att han, efter att under åren 1891—1895 hava fullgjort tingstjänstgöring, år 1896 antogs i riksbankens tjänst, där han den 26 februari 1917 utnämndes och förordnades till bankosekreterare och ombudsman; att han tjänstgjorde såsom dels notarie, dels ock sekreterare hos riksdagens bankoutskott åren 1896—1909, såsom sekreterare hos statsrevisorerna vid revision av bankoverket åren 1904—1924, såsom ledamot och sekreterare i 1902 års löne-regleringskommitté samt såsom sekreterare hos lönenämnden för riksdagens verk och hos delegerade för samma verk åren 1921—1927; att Langborg genom Kungl. Maj:ts utslag den 16 juni 1928 jämlikt 25 kap. 20 § strafflagen avsattes från sin tjänst i riksbanken i samband med att han ådömdes straffarbete jämte påföljd enligt 2 kap. 19 § strafflagen för trolöshet mot huvudman genom brottsligt förfarande utom tjänsten; att han härigenom enligt gällande bestämmelser i fråga om pension för ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk förlorade all rätt till pension; att han i egna pensionsavgifter inbetalat sammanlagt 5,450 kronor 78 öre; att Langborg, som avträtt sina tillgångar till konkurs, efter avtjänandet av det honom ådömda frihetsstraffet sökt försörja sig genom utövande av advokatverksamhet; att han hos 1934 års bankoutskott gjorde framställning om erhållande av viss livränta, beräknad i förhållande till inbetalta pensionsavgifter, vilken framställning tillstyrktes av fullmäktige i riksbanken men icke föranledde någon åtgärd från utskottets sida; samt att kyrkoherden i Adolf Fredriks församling i Stockholm A. Hagardt den 7 januari 1935 intygat, att Langborg de senare åren ej genom sitt arbete haft så stora inkomster att därmed kunnat täckas utgifterna för ett nödortfittigt uppehälle för

honom och hans hustru, varför makarna nödgats anlita bidrag från sina barn, vilka dock tills vidare ej hade större inkomster, än vad som åtginge till uppehälle för dem själva med familjer.

Fullmäktige i riksbanken hava i sitt i ärendet avgivna, den 9 maj 1935 dagteknade yttrande anfört, bland annat, följande:

Hos bankoutskottet föreläge nu ett av fullmäktige i riksbanken i huvudsak tillstyrkt förslag till reglemente angående tjänstepension för tjänstemän vid riksdagens verk. Enligt 21 § av detta förslag vore tjänsteman, som avginge från tjänsten utan rätt att komma i åtnjutande av pension från och med avgången, försäkrad till erhållande av uppskjuten livränta till det belopp för år räknat, som enligt försäkringsteknisk beräkning svarade mot den intjänta pensionen. Denna beräknades i förhållande till uppnådd pensionsålder, men skulle för tjänsteman, vilken bleve dömd till avsättning på grund av förbrytelse i tjänsten eller som till följd av tjänstefel skilts från tjänsten, den intjänta pensionen minskas med två tredjedelar, där ej delegerade för riksdagens verk funne skäl tillerkänna tjänstemannen större del, dock ej mera än två tredjedelar av den intjänta pensionen.

Enligt vad vederbörande departementschef på sin tid uttalat vid föredragning av förslag till det nya civila pensionsreglementet, som i stort sett läge till grund för nu omförmälda förslag, skulle nyss anförda bestämmelse innebära, att den avgångne tjänstemannen genom livräntan helt eller i viss utsträckning skulle erhålla vederlag icke blott för de under tjänstetiden erlagda bidragen till pensionen utan även för den del av den på tjänstetiden belöpande pensionen, som betalats av staten.

Även om nu anförda bestämmelse, i den mån den kunde bliva av riksdagen antagen att gälla även för riksdagens verk, icke kunde grunda någon rätt för Langborg att komma i åtnjutande av motsvarande förmåner, syntes dock kunna ifrågasättas såsom skäligt och billigt, att vid prövning av förevarande ansökan finge tagas hänsyn till den ändrade ståndpunkt i fråga om tjänstemans rätt till för honom inbetalade pensionsavgifter, vartill riksdagen numera anslutit sig.

Langborg hade före avsättningen till riksbanken för sin tjänst inbetalt pensionsavgifter, uppgående till sammanlagt 5,450 kronor 78 öre utan någon ränteberäkning, samt innehade vid avsättningen mera än 36 ½ tjänstår. Om Langborg, som blev avsatt den 16 juni 1928, kvarstått i tjänst endast till den 8 augusti samma år, då han fyllde 60 år, hade han varit berättigad avgå från tjänsten med avkortad pension till belopp av 5,400 kronor om året.

Riksdagen hade förut vid olika tillfällen tillerkänt tjänsteman, som blivit avsatt från sin tjänst för brottsligt förfarande utom eller inom tjänsten, viss del av honom eljest tillkommande pension att beräknas från tiden för avsättningen eller någon senare tidpunkt, men torde därvid icke hava tagits i beaktande någon tjänstemannen tillkommande rätt till inbetalade pensionsavgifter.

På grund av vad sålunda i detta ärende förekommit och med hänsyn jämväl därtill, att Langborg enligt ett av kyrkoherden A. Hagardt utfärdad, ansökningen bilagt intyg, befunne sig i sådana ekonomiska omständigheter, att han vore i behov av understöd, ville fullmäktige föreslå bankoutskottet att upptaga Langborgs pensionsansökan till förnyat övervägande.

Av utredningen framgår, att Langborg på grund av gällande bestämmelser i fråga om pension för ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk gått förlustig ej blott samtliga pensionsförmåner utan även de av honom själv erlagda pensionsavgifterna, uppgående — oavsett ränta — till 5,450 kronor 78 öre.

Vid prövning av den föreliggande pensionsfrågan har utskottet kommit till den uppfattningen, att billighetsskäl tala för att Langborg i någon form erhåller vederlag för de av honom erlagda pensionsavgifterna. Ett beslut i sådan riktning skulle stå i god överensstämmelse med den ståndpunkt i fråga om tjänstemans rätt till inbetalade pensionsavgifter, till vilken riksdagen genom antagande av det civila tjänstepensionsreglementet anslutit sig. Utskottet vill erinra, att riksdagen numera med bifall till bankoutskottets hemställan i utlåtande nr 67 godkänt förslag till tjänstepensionsreglemente för riksdagens verk, vilket förslag i huvudsak grundar sig på civila tjänstepensionsreglementet. Enligt nämnda reglementen är tjänsteman, vilken avgår från tjänsten utan rätt till pension, försäkrad till erhållande av uppskjuten livränta, som enligt försäkringsteknisk beräkning svarar mot den intjänta pensionen. Därest denna bestämmelse gällt vid tidpunkten för Langborgs avsättning, hade Langborg varit berättigad att vid uppnådd pensionsålder komma i åtnjutande av en livränta under sin återstående livstid. Utskottet anser sig emellertid med hänsyn till konsekvenserna icke kunna tillstyrka en retroaktiv tillämpning av ifrågavarande bestämmelse på Langborg.

Icke heller finner utskottet lämpligt förorda, att till Langborg må utbetalas ett engångsbelopp, motsvarande de av honom inbetalade pensionsavgifterna jämte därå belöpande ränta. Enligt utskottets mening torde Langborg på det sätt böra beredas vederlag för nämnda avgifter, att han för sin återstående livstid tillerkännes en årlig pension, beräknad med hänsyn till kapitalvärdet av de av honom erlagda avgifterna och till hans nuvarande levnadsålder. Till grund för denna beräkning synas lämpligen böra läggas de bestämmelser, som enligt gällande pensionslag för kommunikationsverken skola tillämpas i sådana fall, då tjänsteman upphör att innehava ordinarie anställning i statens tjänst utan att vara berättigad till pension på grund av sin tjänst. I sådana fall skall för beredande åt tjänstemannen av pension enligt lagen om allmän pensionsförsäkring från vederbörande pensionsfond till pensionsstyrelsen inbetalas kapitalvärdet av de av honom erlagda pensionsavgifterna. Om dessa bestämmelser varit tillämpliga på Langborg, skulle han — enligt vad pensionsstyrelsens försäkringstekniska byrå upplyst — från och med den 8 augusti 1935, då han uppnår 67 års ålder, kunna erhålla en årlig pension av 1,440 kronor. Utskottet tillstyrker, att en pension å detta belopp beviljas Langborg. Pensionen bör bestridas av riksbankens medel samt utgå från och med den 1 juli 1935. Å pensionen bör icke åtnjutas dyrtidstillägg.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att f. d. bankosekreteraren och ombudsmannen i riksbanken Edvard Gabriel Langborg må från och med den 1 juli 1935 under sin återstående livstid av riksbankens medel uppbära en årlig pension av 1,440 kronor, dock utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

Stockholm den 4 juni 1935.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar Åkerberg, Lindgren*, Ernfors*, Hansén, Ström i Lidköping*, Ehrnberg och Bodin*;
från andra kammaren: herrar Leffler, Bäcklund*, Laurén*, Lovén och Hammarlund*.

*) Ej närvarande vid memorialets justering.